

KORONAVİRÜS SALGINININ EĞİTİM FAKÜLTESİ ÖĞRENCİLERİNİN KELİME HAZİNELERİNE YANSIMASI

ARAŞTIRMA MAKALESİ

Kadir KAPLAN¹

1 Dr. Öğr. Üyesi, Gaziantep Üniversitesi, Gaziantep Eğitim Fakültesi, kadirkaplan007@gmail.com, ORCID: 0000-0002-0010-8252.

Geliş Tarihi: 14.08.2020 Kabul Tarihi: 14.09.2020 DOI: 10.37669/milliegitim.780847

Öz: Bu çalışmada 2020 yılının başından itibaren tüm dünyada olduğu gibi ülkemizde de önemli ölçüde hissedilen koronavirüs salgınının eğitim fakültele-
rinde öğrenim görmekte olan öğrencilerin kelime hazinelerine nasıl yansıdığı in-
celenmiştir. Bu kapsamda basılı, yazılı ve dijital medyada koronavirüs salgınıyla
ilgili haber, rapor ve araştırmalar 30 gün boyunca izlenmiş ve salgınla ilgili keli-
me, kavram ve terimler tespit edilerek bir havuz oluşturulmuştur. Havuzda yer
alan maddeler kapsam, yapı ve görünüş geçerliğinin sağlanabilmesi amacıyla 1
tıp doktoru, 2 hemşire, 3 Türkçe eğitimcisi ve 1 ölçme değerlendirme uzmanına
sunulmuştur. Uzmanlardan gelen dönütlere bağlı olarak altmış iki madde üye-
rinde uzlaşmıştır. Bu maddeler iki boyutlu bir tarama anketine dönüştürülmüş,
pilot uygulama ile güvenilirliği sağlanan anket eğitim fakültesi öğrencilerine uy-
gulanmıştır. Anketlerden elde edilen veriler SPSS paket programı kullanılarak
betimsel analiz yöntemleri ile analiz edilmiştir. Yapılan analizler sonucunda katı-
lımcıların sosyal çevrelerinden ve medyadan koronavirüs ile ilgili yeni kelimeler
duymaya başladıkları, yazılı ve sözlü anlatımlarında koronavirüs ile ilgili yeni
kelimeler kullanmaya başladıkları ve duyma durumları ile kullanma durumları
arasında doğru orantılı bir ilişki olduğu tespit edilmiştir. Bu bağlamda koronavi-
rüs salgınının eğitim fakültesi öğrencilerinin kelime edinimleri üzerindeki yansı-
maları değerlendirilerek kelime edinim sürecinin bütüncül bir bakış açısı ile ele
alınması gerektiği tartışılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Koronavirüs, Salgın, Kelime edinimi, Kelime hazinesi

REFLECTION OF THE CORONA VIRUS ON THE VOCABULARY OF EDUCATION STUDENTS

Abstract:

In this study, how the coronavirus epidemic, which has been felt significantly in our country as of the world since the beginning of 2020, is reflected in the vocabulary of the students studying in the education faculties. In this context, news, reports and researches related to the coronavirus epidemic were monitored in printed, written and digital media for 30 days and a pool was created by identifying words, concepts and terms related to the epidemic. The items in the pool were presented to 1 medical doctor, 2 nurses, 3 Turkish educators and 1 assessment and evaluation specialist in order to ensure scope, structure and appearance validity. Sixty-two items were agreed upon, based on feedback from experts. These items were converted into a two-dimensional screening survey, and the survey, which was relied upon by the pilot application, was applied to students of education faculty. The data obtained from the surveys were analyzed using descriptive analysis methods using SPSS package program. As a result of the analyzes, it was determined that the participants started to hear new words about coronavirus from their social circles and the media, they started to use new words related to coronavirus in their written and verbal expressions, and there was a direct proportional relationship between their hearing and their use. In this context, the reflection of the coronavirus epidemic on the word acquisitions of the students of education faculty was evaluated and it was discussed that the word acquisition process should be handled with a holistic perspective.

Key Words: Coronavirus, Epidemic, Word acquisition, Vocabulary

Giriş

Türkçe Sözlük'te (TDK, 2011, 1381) *anlamli ses veya ses birliği, söz, sözcük* olarak tanımlanan kelime, dilin kendi başına anlam taşıyan en küçük birimidir. Bu anlamli birimler dillerin söz dizimi kurallarına göre bir araya gelerek cümleleri, cümleler de metinleri oluşturmaktadır. Gerek yazılı gerekse sözlü anlatımın belli bir metne göre tasarlandığı veya bir metin etrafında oluşturulduğu düşünüldüğünde kelimenin dilin iletişim işlevini yerine getirmede kilit bir rol üstlendiği anlaşılmaktadır. Nitekim dil *insanlar arasında anlaşmayı sağlayan tabii bir vasıta*dır (Ergin, 2002, 13) ve bu iletişim vasıtası kelimelerin yazılı ya da sözlü bir biçimde dilin söz dizimi kurallarına bağlı olarak bir araya getirilmesinden oluşmaktadır.

Dil bilgisinin alt dallarından her biri kelimeyi farklı bir yönden ele alarak incelemektedir. Bu nedenle *ses (fonoloji), anlam (semantik), dizim (sentaks) ve biçim (morfoloji) yönü olan kelimeler konusunda çeşitli tanımlar yapılmıştır* (Karatay, 2007, 142). Bu kapsamda Coşkun (2015, 169-174) kelimeyi ses bilgisi açısından ele almakta ve seslerden oluşan anlamlı yapılar olarak tanımlamaktadır. Bu tanımlamada Türkçede seslerin bir araya gelerek heceleri, hecelerin de bir araya gelerek kelimeleri oluşturduğu belirtilmekte, bu oluşum sırasında morfolojinin kurallarını anlamlı yapıların, fonetiğin kurallarını ise estetik yapının oluşturduğu ifade edilmektedir. Korkmaz (2003, 6) kelimeyi biçim bilgisi açısından ele almakta, bir veya birden çok heceli ses öbeklerinden oluşan ve tek başlarına zihindeki belirli kavramlara karşılık olan somut veya soyut söz kalıpları, somut ve soyut kavramlar arasında ilişki kuran dil birimleri olarak tanımlamaktadır. Konuyu kelime bilgisi açısından ele alan Demir (2018, 11)'e göre insanlar arasında anlaşmayı sağlayan dilin anlamlı en küçük parçası, en küçük anlamlı birimi kelimedir ve kelimenin asıl değeri cümle içindeki bağlamdan çıkarılır. Karahan (2017, 9) kelimeyi söz dizimi açısından ele almakta, bu doğrultuda yargısız unsurlar olarak tanımlanan kelimelerin belli kurallara göre bir araya gelerek yargılı birer dil birimi olan kelime gruplarını ve cümleleri meydana getirdiğini ifade etmektedir. Kurudayıoğlu ve Karadağ (2005, 305) ise bütüncül bir bakış açısına bağlı olarak kelimeyle ilgili zihinde belli bir kavramı karşılayan veya kavramlar arasındaki ilişkiyi sağlayan, bağlam içerisinde kullanılmaya hazır, çekimlenmemiş birimler şeklinde daha kapsayıcı bir tanımla benimsenmektedir.

Kelime hazinesi konusunda da alan yazında birbirinden farklı tanımlara ve isimlendirmelere rastlanmaktadır. Bazı çalışmalarda kelime yerine 'sözcük', kelime hazinesi yerine 'kelime dağarcığı' gibi terimlerin yaygın olarak kullanıldığı (Karatay, 2007, 142) görülmekteyken bazı kaynaklarda söz hazinesi, söz dağarcığı, sözcük dağarcığı, kelime dağarcığı (Çiftçi ve Çeçen, 2014, 335) vb. kullanımlar görülmektedir. Hangi terimin ne anlama geldiğiyle ilgili metnin bağlamından hareketle belirlenmektedir.

Bu çalışmada terimsel bütünlüğü sağlamak amacıyla TDK Türkçe Sözlük referans alınmak suretiyle sözcük yerine *kelime*; söz varlığı, söz hazinesi, söz dağarcığı, sözcük hazinesi, kelime kadrosu, vokabüler, sözcük dağarcığı, kelime dağarcığı vb. yerine de *kelime hazinesi* ifadesi benimsenmiştir. Bu kapsamda araştırmanın kuramsal çerçeve bölümünde söz konusu bütünlüğe bağlı olarak kelime hazinesinin tanımı, kapsamı, önemi ve Türkçe öğretimi açısından taşıdığı değer üzerinde durulmuştur.

Kelime Hazinesi

Kelime hazinesi bireyin sahip olduğu söz varlığı, söz varlığı ise bir dilde yer alan kelimelerin tümü şeklinde tanımlanabilir. Ancak Özbay ve Melanlıoğlu (2008, 33) sadece kelimelerin değil; deyimler, atasözleri, kalıp ifadeler ile çeşitli kavram ve terimlerin de söz varlığının kapsamında değerlendirilmesi gerektiğini belirtmektedir. Dolayısıyla kelime hazinesini, söz varlığının bireyler tarafından bilinen ve kullanılan

kısmı oluşturmaktadır. Bu bağlamda kelime hazinesi aktif ve pasif kelime hazinesi olmak üzere iki boyutta ele alınmaktadır. Bireyin anlamını bildiği; ancak yazılı veya sözlü anlatımda kullanmadığı kelime, kavram ve terimler pasif; bir iletişim ortamında kullandıkları ise aktif kelime hazinesidir. Bireylerdeki pasif kelime hazinesi, aktif kelime hazinesinden geniştir. Dil öğretiminden beklenen de pasif kelime hazinesinde yer alan unsurların olabildiğince aktif kelime hazinesine aktarılmasının ve buna bağlı olarak gerçek iletişim ortamlarında kullanılmasının sağlanmasıdır. Bu konuda Demir (2006, 2) bilgi birikiminin kelimeler aracılığıyla aktarıldığını, söz konusu aktarımın olabildiğince eksiksiz bir biçimde gerçekleştirilebilmesi için de bireylerin pasif kelime hazinelerinin aktif hâle getirilmesi gerektiğini vurgulamaktadır.

Kelime hazinesinin ifade yetkinliği üzerindeki etkisi hem anlama hem de anlatma ile ilgilidir. Anlama ve anlatma yetkinliği, temel dil becerileri olarak bilinen ve kazanım sırasına göre dinleme, konuşma, okuma, yazma şeklinde sıralanan becerilere bağlı olarak gelişmektedir. Bu becerilerden dinleme ve okuma anlama, konuşma ve yazma ise anlatma ile ilgilidir. Bu kapsamda bireyin dinleme ve okuma yoluyla edindiği kelimeler alıcı, konuşma ve yazma yoluyla edindiği kelimeler ise üretici kelime hazinesini oluşturmaktadır. Bununla birlikte bazı görüşlere göre *alıcı ve üretici kavramları esasen karşılamak istedikleri şeyi tam olarak ifade edememektedir, çünkü alıcı konumundayken yani okurken ve dinlerken de anlam üretiriz, aynı şekilde konuşurken ve yazarken de belli oranlarda anlam girdisi sağlarız* (Memiş, 1277). Dolayısıyla alıcı ve üretici kelime hazinelerinin kazanımı farklılıklar gösterebilmektedir. Bu konuda alan yazında farklı görüşler yer almakla birlikte konumuz itibarıyla asıl önemli olan alıcı ve üretici kelime hazinelerinin iletişim yetisi bağlamında taşıdığı değerdir.

Sosyal bir varlık olan insanoğlu yaşamını döngüsel bir iletişim sürecinin içerisinde sürdürmekte, bu süreçte gerek duygu-düşüncelerini ifade ederken gerekse ifade edilen duygu-düşünceleri anlamlandırırken kelimelere ihtiyaç duymaktadır. Söz konusu iletişimin niteliği, bireyin sahip olduğu aktif kelime hazinesinin niteliğiyle doğru orantılıdır. Kelime hazinesi ne kadar zengin ise, duygu ve düşünceleri ifade etmek, aynı zamanda ifade edilen duygu ve düşünceleri anlayabilmek de o kadar nitelikli olmaktadır. Elbette burada kelime hazinesinin zenginliği ifadesinin sadece kelime, kavram, terim, deyim, atasözü vb. unsurların sayısal çokluğu olarak algılanmaması gerektiğini belirtmek gerekmektedir. Bunun için Göğüş (1978, 360)'ün ifadesiyle bir konuda çok kelime bilmek (ağırlık boyutu), çeşitli konularda kelimeler bilmek (genişlik boyutu) ve kelimelerin çeşitli anlamlarını bilmek (derinlik boyutu) de gerekmektedir. Bu ise kelimeleri aktif bir iletişim süreci içinde, farklı bağlamlarda kullanabilme ve oluşturulan anlamları en doğru şekilde algılayabilme yetkinliğine bağlıdır. Söz konusu yetkinliğin önemi Türkçe Dersi Öğretim Programı (2019)'nda "Öğrencilerin okuduğu, dinlediği/izlediğinden hareketle, söz varlığını zenginleştirerek dil zevki ve bilincine ulaşmalarının; duygu, düşünce ve hayal dünyalarını geliştirmelerinin sağlanması amaçlanmıştır." şeklinde belirtilmiş ve kelime hazinesini geliştirmenin dil öğretimi açısından

taşıdığı değer açıkça ifade edilmiştir. Bu ifade, kelime hazinesine yönelik çalışmalar için önemli bir dayanak noktasıdır.

Kelime Hazinesine Etki Eden Unsurlar

Bugüne kadar yapılan çalışmalara bakıldığında kelime hazinesinin gelişimine etki eden unsurları iki başlık altında toplamak mümkün gözükmemektedir. Bunlar; eğitsel müdahale ve doğal yollardır. Bunlardan eğitsel müdahale dil öğreniminin, doğal yollar ise dil ediniminin kapsamı içerisinde değerlendirilmeye uygundur. Bu konuda Şen (2019) dil ediniminin bir dile ait bilgi ve becerilerin doğal ortamda, gözlem ve deneyim yoluyla kazanılması; dil öğreniminin ise söz konusu bilgi ve becerilerin öğretim faaliyetleri aracılığıyla kazanılması anlamına geldiğini belirtmektedir.

Eğitsel müdahale: Kelime öğretimi olarak da bilinen eğitsel müdahale, ilk okuma ve yazma öğretimiyle birlikte çocukların kelime hazinelerinin sistemli ve planlı etkinlikler aracılığıyla geliştirilmesini ifade etmektedir. Bu kapsamda kelime hazinesini zenginleştirebilmek için özellikle Türkçe derslerinde metin incelemesi, dil bilgisi ve yazma çalışmaları sırasında kelimelerin gerçek-mecaz, eş-zıt, eş ses ve eş anlam özellikleri kavratılmaya (Kavcar, Oğuzkan ve Hasırcı, 2016, 16) ve yeni kelimeler öğretilmek suretiyle kelime hazinesi zenginleştirilmeye çalışılmaktadır. Kelime öğretimi amacıyla başvurulan belli başlı yöntem ve teknikler; kelime türetme, adam asmaca, meslek bulma, kelime avı (Gürdal ve Arslan, 2011) gibi oyun ve bulmacalar ile sözlükten yararlanma, kelimeyi cümle içinde kullanma, kelime-anlam eşleştirme, farklı metin türlerini okuma, drama, cümleden anlam buldurma, görsellerden yararlanma, kelimelerden hikâye oluşturma, resimli sözlük kullanma, atasözü ve deyimlerden yararlanma, kavram haritasından yararlanma (Yağcı vd., 2014) gibi çok sayıda etkinliği içermektedir.

Gerek ana dili öğretiminde gerekse Türkçenin yabancı dil olarak öğretiminde kullanılan bu yöntem ve tekniklerin temel amacı öğrencilere bir dizi etkinlikler yaptırmak suretiyle onların kelime hazinelerini zenginleştirmek ve bu sayede etkili iletişim kurabilmelerini sağlamaktır. Söz konusu yöntem ve tekniklerin eğitsel müdahale olarak adlandırılmasının sebebi ise bu tür etkinliklerin belli bir plana bağlı kalınarak, amaçlı bir biçimde ve çoğunlukla bir öğretmen gözetiminde yapıyor olmasıdır.

Doğal yollar: Toplum; aile başta olmak üzere kültür, inanç, hukuk, ekonomi vb. unsurlardan oluşan bir bütündür ve bu bütünü oluşturan unsurlar, bütüne etki eden olaylardan doğrudan ya da dolaylı olarak etkilenmektedir. Bu kapsamda kitlesel göçler, hastalıklar, iç karışıklıklar, savaşlar, iletişim ve medya teknolojisindeki gelişmeler toplumsal değişimde etkili olan belli başlı unsurlar arasında sayılabilir. Bu değişim sözü edilen unsurların etkisiyle oluşmakta, eğitsel müdahaleden ziyade zorunluluk olarak ortaya çıkmakta ve çoğu zaman maruz kalma şeklinde kendini göstermektedir.

Aile, kültür, inanç, hukuk, ekonomi vb. unsurların yanı sıra toplumsal birliği sağlayan ve toplumu ayakta tutan en temel unsurlardan biri de dildir. Bu nedenle top-

lumsal yapıyı etkileyen herhangi bir unsur, toplum tarafından konuşulan dili ve dilde yer alan kelimelerin kullanımını da etkilemektedir. Bu kapsamda İmer (1990, 43) son 30- 40 yıldır televizyonun yayın alanının genişlemesi ve köyden kente, özellikle büyük kentlere göç olgusu sonucu bölgesel dil kullanımlarının yerini ölçünlü dile bıraktığını belirtmektedir. Bu durum medya ve teknoloji alanındaki gelişmelerin dil üzerindeki etkisinin ve dilin toplumsal yapıyı etkileyen unsurlardan ayrı düşünülemediğinin önemli bir göstergesidir. Şu hâlde alan yazında yer alan bilgilerden hareketle kelime hazinesinin gelişimine etki eden doğal yolları, eğitsel müdahalenin aksine, bir toplumu etkileyen kitlesel olay ya da olguların o toplumun dilinde yer alan kelimeler üzerindeki etkisi olarak değerlendirmek mümkün gözükmemektedir.

Bu araştırmada; ilk olarak Çin'in Vuhan Eyaleti'nde aralık ayının sonlarında solution yolu belirtilen gelişen bir grup hastada yapılan araştırmalar sonucunda 13 Ocak 2020'de tanımlanan (Sağlık Bakanlığı, 2020) ve tüm dünyaya yayılan Koronavirüs Salgını'nın eğitim fakültesi öğrencilerinin kelime hazineleri üzerindeki yansıması incelenmiştir.

Araştırmanın Amacı

Bu araştırmanın amacı; tüm dünyada olduğu gibi ülkemizde de hissedilen koronavirüs salgınının eğitim fakültesi öğrencilerinin kelime hazineleri üzerindeki yansımasının incelenmesidir.

Araştırmanın alt amaçları:

1. Koronavirüs salgınından sonra eğitim fakültesi öğrencilerinin sosyal çevrelerinde veya medyada duymaya başladıkları kelimeler nelerdir?
2. Koronavirüs salgınından sonra eğitim fakültesi öğrencilerinin yazılı ve sözlü anlatımlarında kullanmaya başladıkları kelimeler nelerdir?
3. Öğrencilerin koronavirüsle ilgili sosyal çevrelerinde veya medyada duymaya başladıkları kelimeler ile yazılı ve sözlü anlatımlarında kullanmaya başladıkları kelimeler arasında nasıl bir ilişki vardır?

Yöntem

Araştırmanın Modeli

Araştırmada tarama modeli kullanılmıştır. "Tarama modelleri, geçmişte ya da halen var olan bir durumu var olduğu şekliyle betimlemeyi amaçlayan araştırma yaklaşımlarıdır. Araştırmaya konu olan olay, birey ya da nesne, kendi koşulları içinde ve olduğu gibi tanımlanmaya çalışılır (Karasar, 2014, 77)." Bu kapsamda koronavirüs salgınıyla birlikte eğitim fakültesi öğrencilerinin sosyal çevrelerinde veya medyada duymaya ve kullanmaya başladıkları kelimelerin neler olduğu ve buradan hareketle toplumun büyük kesimini etkileyen bir salgının o toplumun diline nasıl yansıdığı belirlenmeye çalışılmıştır.

Veri Toplama Aracı

Araştırmada veri toplama aracı olarak anket kullanılmıştır. “Anket, bir araştırma çerçevesinde, kişilerin düşünce, görüş ya da eğilimlerini tespit etmek amacıyla hazırlanmış soruların belli bir düzenlilik içinde yerleştirildiği soru kâğıdı; bu şekilde bilgi toplamayı amaçlayan araştırma tekniğidir (Aziz, 2018, 236).” Anket bilgisayar destekli istatistik programlarının gelişmesi ile elde edilen verilerin bu programlarda işlenmesinin ve analiz edilmesinin görece kolay oluşu, çok sayıda kişiye uygulanabilmesi (Altunışık vd., 2007, 68-69) gibi üstünlüklerine bağlı olarak pek çok araştırmada kullanılmaktadır.

Bu araştırmada koronavirüs salgınının eğitim fakültesi öğrencilerinin kelime hazinelerine nasıl yansıdığını belirleyebilmek amacıyla 3'lü likert anket kullanılmıştır. İki boyuttan ve altmış iki maddeden oluşan anket, soru maddelerinde yer alan ifadelere “1=Katılıyorum”dan “3=Katılıyorum”a doğru derecelendirilmiştir.

Evren ve Örneklem

Araştırmanın **evreni** eğitim fakültesinde öğrenim görmekte olan öğrencilerdir. YÖK verilerine göre Türkiye'deki eğitim fakültelerinde öğrenim gören öğrenci sayısı 221,530'dur (DHA). **Çalışmada basit rastgele örnekleme yöntemi kullanılarak**, evren büyüklüğünün bilindiği durumlarda %5 kabul edilebilir hata payı ve %95 güven seviyesi ile en az 383 kişinin evrenin temsil gücünü sağlayabileceği (Baş, 2003) hesaplanmıştır. Bu doğrultuda araştırmamızda 433 katılımcıya ulaşılmıştır. Buna göre araştırmada yer alan örneklem büyüklüğünün güvenilir olduğu anlaşılmaktadır.

Veri Toplama Süreci ve Verilerin Analizi

Araştırmada kullanılacak anket maddelerinin oluşturulması için Delphi tekniği kullanılmıştır. “Uzlaşma sağlama aracı olarak ifade edilen Delphi, bir problem durumuna ilişkin uzman görüşlerini sistematik bir şekilde elde eden bir tekniktir. Delphi tekniği kullanılarak bir problem durumuna farklı açılardan bakan bireylerin ve grupların yüz yüze gelmeden uzlaşmaları amaçlanmaktadır (Şahin, 2001, 216).” Ankette yer alacak maddelerin oluşturulması amacıyla ilk olarak basılı, yazılı ve dijital medyadaki farklı platformlarda koronavirüs salgını ile ilgili haber, rapor ve araştırmalar 30 gün boyunca izlenmiş; salgına bağlı olarak sıklıkla kullanılan kavram, terim ve kelimelerden bir havuz oluşturulmuştur. Sonrasında havuzda yer alan kelimeler alan uzmanlarının görüşüne sunulmuştur. Bu aşamada 1 tıp doktoru, 2 hemşire, kelime hazinesi konusunda araştırmaları olan ve Türkçe alanında görev yapan 3 akademisyen ile ölçme değerlendirme alanında görev yapan 1 akademisyenin görüşleri alınmıştır. Anketin kapsam geçerliğini sağlamak amacıyla öncelikle sağlık alanında görev yapan 3 uzmandan listede yer alan maddelerin araştırma amacına ne derece hizmet ettiğiyle ilgili görüş alınmıştır. Yapılan değerlendirmeler sonucunda alan uzmanları kendilerine sunulan toplam 126 maddenin 47 tanesinin çıkarılmasını (zenofobi, chip id, elektif

vb.) ve bunların yerine 6 yeni maddenin (sahra hastanesi, pik yapmak vb.) eklenmesini tavsiye etmişlerdir. Görüşme sonrasında elde edilen 85 madde, yapı ve görünüş geçerliğinin sağlanması amacıyla Türkçe ve ölçme değerlendirme alanında görev yapan uzmanlara sunulmuştur. Bu kapsamda uzmanlardan ankette yer alacak her bir maddenin, araştırmanın amacında belirlenen özellikleri ne derece doğru ölçtüğü ve araştırma konusuna yönelik olup olmadığıyla ilgili görüşleri istenmiştir. Uzmanlardan gelen dönütlere bağlı olarak yapılan ekleme ve çıkarmalar sonucunda toplam 30 madde üzerinde uzlaşmıştır. Üçüncü aşamada ise uzmanların hemfikir olduğu 30 maddelik kelime havuzu aynı uzmanlara yeniden sunulmuş, havuzda yer alan maddelerden bazıları düzeltilerek (epidemi ve pandemi kavramları ankette iki ayrı madde şeklinde yer almalı vb.) anket formuna son şekli verilmiştir. Buna göre; 30 maddelik soru formunun ankette 2 farklı boyut hâlinde sunulması (Katılımcıların duyma durumlarını içeren birinci 30 madde + Katılımcıların kullanma durumlarını içeren ikinci otuz madde= 60 madde) karşılaştırılmıştır. Ayrıca tarama çalışmasının kapsamını genişletmek amacıyla her iki boyutun sonuna anket maddelerinde yer almamakla birlikte katılımcıların koronavirüs salgınından sonra 1) duymaya 2) kullanmaya başladıkları kelimelerin tespitine yönelik birer madde eklenmesine karar verilmiştir.

Oluşturulan anket maddelerinin iç tutarlılığını tespit edebilmek amacıyla 100 katılımcı üzerinde bir pilot uygulama yapılmış ve uygulama sonucunda elde edilen veri setinin iç tutarlılığı için Cronbach alfa katsayısı hesaplanmıştır. Cronbach alfa katsayısına göre $0.80 \leq \alpha < 1.00$ ise ölçek yüksek derecede güvenilir bir ölçektir (Özdamar, 1999, 523). Yapılan hesaplama sonucunda ilk 30 madde için Cronbach alfa katsayısı 0,825 ve ikinci 30 madde için 0,861 olarak tespit edilmiştir. Bu iki değer, veri setinin güvenilirliğinin yüksek derecede olduğunu göstermektedir.

Araştırmada kategorik değişkenler için frekans, yüzde değerleri hesaplanmıştır. Sürekli değişkenler için ortalama, standart sapma ve medyan değerleri verilmiştir. Katılımcı bireylerin kendilerine yöneltilen ifade ve kavramları sosyal çevrelerinde veya medyada duyma durumları ve kullanma durumları için verilen cevapların dağılımlarının incelemesinde kategorik değişkenler söz konusu olduğu için tek örneklem Ki-kare analizi kullanılmıştır. Katılımcı bireylerin duyma durumları ile kullanma durumları arasındaki ilişkinin tespiti için Ki-kare analizi kullanılmıştır. Ki-kare analizi parametrik olmayan bir analiz tekniği olup kategorik değişkenlerin incelenmesinde kullanılmaktadır. (Büyüköztürk, Çokluk ve Köklü, 2014, ss195,196). Çalışmada $p < 0,05$ anlamlı kabul edilmiştir. Analizler, SPSS 23 paket program ile yapılmıştır.

Bulgular ve Yorum

Araştırmanın amaçları doğrultusunda ulaşılan bulgular, bu bölümde sunulmuştur.

Tablo 1. Demografik değişkenlere ilişkin bulgular

		n	%
Cinsiyet	Erkek	102	23,56
	Kadın	331	76,44
Sınıf	1. Sınıf	84	19,40
	2. Sınıf	120	27,71
	3. Sınıf	116	26,79
	4. Sınıf	113	26,10
Koronavirüs ile ilgili gündemdeki gelişmeleri takip etmek amacıyla en çok hangi medya organını kullanıyorsunuz?	Gazete	1	,23
	İnternet	277	63,97
	Televizyon	155	35,80
Koronavirüs ile ilgili gündemdeki gelişmeleri takip etmek amacıyla daha çok ne tür yayınları tercih ediyorsunuz?	Haber Bültenleri	227	52,42
	Sosyal Medya	175	40,42
	Tartışma Programları	31	7,16

Tablo 1'e göre araştırmaya 102 erkek, 331 kadın olmak üzere toplam 433 katılımcı dâhil olmuştur. Katılımcıların 120'si 2. sınıfta, 116'sı 3. sınıfta, 113'ü 4. sınıfta ve 84'ü 1. sınıfta öğrenim görmektedir. Koronavirüs ile ilgili gündemdeki gelişmeleri takip etmek amacıyla katılımcıların 277'si interneti, 175'i sosyal medyayı ve 155'i televizyonu kullanmaktadır. Katılımcılardan 227'si koronavirüs ile ilgili gündemdeki gelişmeleri takip etmek amacıyla haber bültenlerini, 175'i sosyal medyayı ve 31'i tartışma programlarını tercih etmektedir.

Tablo 2. “Aşağıda yer alan kavram ve terimleri koronavirüs salgınından sonra sosyal çevrenizde veya medyada ne düzeyde duymaya başladınız?” boyutuna ilişkin bulgular

	1,00		2,00		3,00		χ^2	<i>sd.</i>	<i>P</i>
	N	%	N	%	N	%			
1. Koronavirüs	10	2,31	9	2,08	414	95,61	755,755	2	0,000
2. Sosyal Mesafe	32	7,39	28	6,47	373	86,14	543,469	2	0,000
3. Sahra hastanesi	117	27,02	57	13,16	259	59,82	149,118	2	0,000
4. İmmün sistem	181	41,80	52	12,01	200	46,19	89,852	2	0,000
5. Sterilizasyon	133	30,72	63	14,55	237	54,73	106,217	2	0,000
6. İzolasyon	95	21,94	40	9,24	298	68,82	255,885	2	0,000
7. Karantina	120	27,71	19	4,39	294	67,90	268,134	2	0,000
8. Antikor	133	30,72	97	22,40	203	46,88	40,259	2	0,000
9. Pik yapmak	117	27,02	65	15,01	251	57,97	127,612	2	0,000
10. Bulaş	121	27,94	34	7,85	278	64,20	211,903	2	0,000
11. Dezenfektan	147	33,95	14	3,23	272	62,82	230,665	2	0,000
12. Semptom	122	28,18	45	10,39	266	61,43	174,379	2	0,000
13. Epidemi	117	27,02	96	22,17	220	50,81	61,03	2	0,000
14. Pandemi	43	9,93	29	6,70	361	83,37	488,554	2	0,000
15. Entübe	65	15,01	33	7,62	335	77,37	381,358	2	0,000
16. Ventilatör	181	41,80	71	16,40	181	41,80	55,889	2	0,000
17. Triaj	207	47,81	53	12,24	173	39,95	90,697	2	0,000
18. Mutasyon	179	41,34	52	12,01	202	46,65	90,434	2	0,000
19. N 95	145	33,49	56	12,93	232	53,58	107,312	2	0,000
20. Covid 19	14	3,23	6	1,39	413	95,38	750,379	2	0,000
21. Biyolojik kimlik	134	30,95	90	20,79	209	48,27	50,166	2	0,000
22. Salgın	132	30,48	12	2,77	289	66,74	267,386	2	0,000
23. Viral	143	33,03	92	21,25	198	45,73	38,942	2	0,000
24. Enfekte	100	23,09	45	10,39	288	66,51	224,984	2	0,000
25. Sitokin fırtınası	208	48,04	44	10,16	181	41,80	107,145	2	0,000
26. Maske	146	33,72	17	3,93	270	62,36	221,769	2	0,000
27. Kronik	151	34,87	33	7,62	249	57,51	162,088	2	0,000
28. Yüz siperi	95	21,94	46	10,62	292	67,44	234,933	2	0,000
29. Filyasyon	141	32,56	42	9,70	250	57,74	149,991	2	0,000
30. Süper taşıyıcı	99	22,86	57	13,16	277	63,97	189,025	2	0,000

Yapılan Ki-kare analizi sonucunda, katılımcılara yöneltilen 30 ifadenin tamamında verilen cevapların dağılımlarının istatistiksel anlamlılık düzeyinde birbirinden farklı olduğu tespit edilmiştir. Buna göre katılımcıların sosyal çevrelerinde veya medyada en yüksek düzeyde duydukları ilk 3 ifadenin %95,61 ile Koronavirüs, %95,38 ile Covid 19 ve %86,14 ile sosyal mesafe olduğu tespit edilmiştir. En düşük duyulma yüzdesine ise %39,95 ile triaj, %41,8 ile sitokin fırtınası ve %41,8 ile ventilatör olduğu tespit edilmiştir.

Kararsız olduğunu ifade eden katılımcıların oranları incelendiğinde ise en düşük kararsızlık düzeyine %1,39 ile covid 19, %2,08 ile koronavirüs ve %2,77 ile salgın ifadesi olduğu ve en yüksek kararsızlık yüzdesine sahip ifadelerin ise %22,4 ile antikor, %22,17 ile epidemi ve %21,25 ile viral olduğu tespit edilmiştir.

Katılımcıların ifadeler için duymadıkları kelimelerin dağılımları incelendiğinde en yüksek orana sahip olan kelime ya da kavramların, %48,04 ile sitokin fırtınası, %47,81 ile triaj ve %41,8 ile ventilatör olduğu tespit edilirken en düşük orana sahip olanların ise %2,31 ile koronavirüs, %3,23 ile covid 19 ve %7,39 ile sosyal mesafe olduğu tespit edilmiştir.

İfadelerin yüzdeleri incelendiğinde mutasyon, immün sistem, ventilatör, triaj, sitokin fırtınası gibi ifadeleri duyduğunu ve duymadığını ifade eden katılımcıların yüzdelerinin dağılımının birbirine yakın olduğu tespit edilmiştir. Bu nedenle tüm ifadeler için duyduğunu ve duymadığını ifade eden katılımcıların yüzdeleri arasında anlamlı farklılık olup olmadığını tespit etmek amacıyla tek örneklem Ki-kare analizi yapılmış ve yapılan analiz sonucunda;

Mutasyon ($p=0,0239$), İmmün Sistem ($p=0,330$), Ventilatör ($p=1,000$), Sitokin fırtınası ($p=0,171$) ve Triaj ($p=0,081$) ifadelerinde duyan ve duymayan katılımcıların oranlarının bir birine benzer düzeyde olduğu fakat kararsızların oranının duyan ve duymayan katılımcılara göre istatistiksel anlamlılık düzeyinde daha az olduğu tespit edilmiştir.

Sonuç olarak mutasyon, immün sistem, ventilatör, triaj, sitokin fırtınası ifadelerinde duyan duymayan katılımcıların oranlarının birbirine benzer olduğu ve aralarında bulunan yüzdeler farklarının istatistiksel olarak anlamlı olmadığı tespit edilmiştir. Bu ifadelerde kararsız olanların oranlarının duyduğunu ve duymadığını ifade eden katılımcılara oranla daha düşük olduğu tespit edilmiştir. Bu ifadeler dışında kalan tüm ifadelerde ise duyduğunu ifade eden katılımcıların oranlarının daha yüksek olduğu tespit edilmiştir.

Tablo 3. “Aşağıda yer alan kavram ve terimleri koronavirüs salgınından sonra yazılı ve sözlü anlatımınızda ne düzeyde kullanmaya başladınız?” boyutuna ilişkin bulgular

	1,00		2,00		3,00		χ^2	<i>sd.</i>	<i>p</i>
	N	%	n	%	n	%			
1. Koronavirüs	9	2,08	4	,92	420	97,00	789,843	2	0,000
2. Sosyal Mesafe	46	10,62	10	2,31	377	87,07	567,081	2	0,000
3. Sahra hastanesi	144	33,26	51	11,78	238	54,97	121,141	2	0,000
4. İmmün sistem	190	43,88	55	12,70	188	43,42	82,952	2	0,000
5. Sterilizasyon	160	36,95	52	12,01	221	51,04	101,492	2	0,000
6. İzolasyon	109	25,17	42	9,70	282	65,13	212,513	2	0,000
7. Karantina	103	23,79	22	5,08	308	71,13	301,113	2	0,000
8. Antikor	164	37,88	61	14,09	208	48,04	78,878	2	0,000
9. Pik yapmak	154	35,57	51	11,78	228	52,66	109,501	2	0,000
10. Bulaş	132	30,48	43	9,93	258	59,58	161,714	2	0,000
11. Dezenfektan	139	32,10	20	4,62	274	63,28	223,792	2	0,000
12. Semptom	134	30,95	57	13,16	242	55,89	119,672	2	0,000
13. Epidemi	141	32,56	80	18,48	212	48,96	60,476	2	0,000
14. Pandemi	48	11,09	32	7,39	353	81,52	453,400	2	0,000
15. Entübe	83	19,17	40	9,24	310	71,59	291,635	2	0,000
16. Ventilatör	196	45,27	64	14,78	173	39,95	68,901	2	0,000
17. Triaj	219	50,58	58	13,39	156	36,03	91,210	2	0,000
18. Mutasyon	174	40,18	46	10,62	213	49,19	105,760	2	0,000
19. N 95	159	36,72	36	8,31	238	54,97	143,589	2	0,000
20. Covid 19	21	4,85	7	1,62	405	93,53	706,827	2	0,000
21. Biyolojik kimlik	163	37,64	74	17,09	196	45,27	55,182	2	0,000
22. Salgın	135	31,18	21	4,85	277	63,97	227,935	2	0,000
23. Viral	197	45,50	50	11,55	186	42,96	92,901	2	0,000
24. Enfekte	106	24,48	41	9,47	286	66,05	223,210	2	0,000
25. Sitokin fırtınası	215	49,65	47	10,85	171	39,49	105,164	2	0,000
26. Maske	127	29,33	19	4,39	287	66,28	251,935	2	0,000
27. Kronik	158	36,49	31	7,16	244	56,35	159,109	2	0,000
28. Yüz siperi	115	26,56	39	9,01	279	64,43	208,480	2	0,000
29. Filyasyon	171	39,49	30	6,93	232	53,58	148,744	2	0,000
30. Süper taşıyıcı	132	30,48	46	10,62	255	58,89	152,901	2	0,000

Yapılan Ki-kare analizi sonucunda katılımcılara yöneltilen 30 ifadenin tamamında verilen cevapların dağılımlarının istatistiksel anlamlılık düzeyinde birbirinden farklı olduğu tespit edilmiştir. Buna göre; katılımcıların en düşük düzeyde kullanmadıklarını ifade ettikleri kelimelerin %2,08 ile koranavirüs, %4,85 ile covid 19 ve %10,62 ile sosyal mesafe olduğu ve en yüksek düzeyde kullanmadıklarını ifade ettikleri kelimelerin ise %50,58 ile triaj, %49,65 ile sitokin fırtınası ve %45,5 ile viral olduğu tespit edilmiştir.

Katılımcıların kararsız dağılımları incelendiğinde en düşük yüzdeyle kararsız kaldıkları kelimelerin %0,92 ile koranavirüs, %1,62 ile covid 19, %2,31 ile sosyal mesafe olduğu tespit edilirken en yüksek orana sahip olan kelimelerin ise %18,48 ile epidemi, %17,09 ile biyolojik kimlik ve %14,78 ile ventilatör olduğu tespit edilmiştir.

Katılımcıların “Kullanmaya başladım” dağılımları incelendiğinde en yüksek orana %97 ile koranavirüs, %93,53 ile covid 19 ve %87,07 ile sosyal mesafe olduğu tespit edilirken en düşük orana ise %36,03 ile triaj, %39,49 ile sitokin fırtınası ve %39,95 ile ventilatör olduğu tespit edilmiştir.

Bazı kelime ve ifadelere verilen cevapların dağılımında kullandığını ve kullanmadığını ifade eden katılımcıların oranlarının birbirine benzer olduğu gözlemlendiği için tüm kelimeler için kullanmaya başladığını ve kullanmaya başlamadığını ifade eden cevapların dağılımları arasında anlamlı farklılık olup olmadığını tespit etmek için tek örneklem ki-kare analizi yapılmıştır. Yapılan analiz sonucunda; 4. İmmün sistem ($p=0,918$), 23. Viral ($p=0,574$), 16. Ventilatör ($p=0,231$), 21. Biyolojik kimlik ($p=0,082$) kelimelerini kullanmaya başladığını ve kullanmaya başlamadığını ifade eden katılımcıların oranlarının birbirine benzer olduğu tespit edilmiştir.

Tablo 4. “Aşağıda yer alan kavram ve terimleri koronavirüs salgınından sonra sosyal çevrenizde veya medyada ne düzeyde duymaya başladınız?” ile “Aşağıda yer alan kavram ve terimleri koronavirüs salgınından sonra yazılı ve sözlü anlatımınızda ne düzeyde kullanmaya başladınız?” boyutlarının karşılaştırılmasına ilişkin bulgular

	Aşağıda yer alan kavram ve terimleri koronavirüs salgınından sonra sosyal çevremde veya medyada duymaya başladım.	*Aşağıda yer alan kavram ve terimleri koronavirüs salgınından sonra yazılı ve sözlü anlatımınızda kullanmaya başladım.*						χ^2	sd.	P
		Katılmıyorum		Kararsızım		Katılıyorum				
		N	%	n	%	n	%			
1. Koronavirüs	1,00	6	60,00	0	0,00	4	40,00	54,716*		0,0001
	2,00	2	22,22	0	0,00	7	77,78			
	3,00	1	0,24	4	0,97	409	98,79			
2. Sosyal Mesafe	1,00	28	87,50	0	0,00	4	12,50	167,264*	4	0,0001
	2,00	10	35,71	4	14,29	14	50,00			
	3,00	8	2,14	6	1,61	359	96,25			
3. Sahra hastanesi	1,00	91	77,78	14	11,97	12	10,26	201,752	4	0,0001
	2,00	15	26,32	20	35,09	22	38,60			
	3,00	38	14,67	17	6,56	204	78,76			
4. İmmün sistem	1,00	145	80,11	11	6,08	25	13,81	214,617	4	0,0001
	2,00	13	25,00	22	42,31	17	32,69			
	3,00	32	16,00	22	11,00	146	73,00			
5. Sterilizasyon	1,00	87	65,41	13	9,77	33	24,81	77,597		0,0001
	2,00	23	36,51	11	17,46	29	46,03			
	3,00	50	21,10	28	11,81	159	67,09			
6. İzolasyon	1,00	64	67,37	8	8,42	23	24,21	138,288		0,0001
	2,00	4	10,00	12	30,00	24	60,00			
	3,00	41	13,76	22	7,38	235	78,86			
7. Karantina	1,00	85	70,83	4	3,33	31	25,83	196,319*		0,0001
	2,00	2	10,53	3	15,79	14	73,68			
	3,00	16	5,44	15	5,10	263	89,46			
8. Antikor	1,00	112	84,21	4	3,01	17	12,78	24,274*		0,0001
	2,00	21	21,65	40	41,24	36	37,11			
	3,00	31	15,27	17	8,37	155	76,35			
9. Pik yapmak	1,00	100	85,47	6	5,13	11	9,40	243,137		0,0001
	2,00	14	21,54	27	41,54	24	36,92			
	3,00	40	15,94	18	7,17	193	76,89			
10. Bulaş	1,00	94	77,69	10	8,26	17	14,05	191,883		0,0001
	2,00	7	20,59	8	23,53	19	55,88			
	3,00	31	11,15	25	8,99	222	79,86			
11. Dezenfektan	1,00	114	77,55	2	1,36	31	21,09	230,931*		0,0001
	2,00	4	28,57	4	28,57	6	42,86			
	3,00	21	7,72	14	5,15	237	87,13			
12. Semptom	1,00	82	67,21	6	4,92	34	27,87	134,073		0,0001
	2,00	9	20,00	18	40,00	18	40,00			
	3,00	43	16,17	33	12,41	190	71,43			
13. Epidemî	1,00	78	66,67	12	10,26	27	23,08	143,269		0,0001
	2,00	28	29,17	40	41,67	28	29,17			
	3,00	35	15,91	28	12,73	157	71,36			
14. Pandemi	1,00	26	60,47	5	11,63	12	27,91	161,984*		0,0001
	2,00	4	13,79	10	34,48	15	51,72			
	3,00	18	4,99	17	4,71	326	90,30			
15. Entübe	1,00	40	61,54	4	6,15	21	32,31	117,525		0,0001
	2,00	11	33,33	9	27,27	13	39,39			
	3,00	32	9,55	27	8,06	276	82,39			
16. Ventilator	1,00	128	70,72	18	9,94	35	19,34	140,885		0,0001

	2,00	27	38,03	28	39,44	16	22,54		
	3,00	41	22,65	18	9,94	122	67,40		
	1,00	170	82,13	11	5,31	26	12,56	209,849	0,0001
17. Triaj	2,00	18	33,96	23	43,40	12	22,64		
	3,00	31	17,92	24	13,87	118	68,21		
	1,00	140	78,21	12	6,70	27	15,08	212,714	0,0001
18. Mutasyon	2,00	10	19,23	16	30,77	26	50,00		
	3,00	24	11,88	18	8,91	160	79,21		
	1,00	110	75,86	7	4,83	28	19,31	256,017	0,0001
19. N 95	2,00	24	42,86	21	37,50	11	19,64		
	3,00	25	10,78	8	3,45	199	85,78		
	1,00	8	57,14	0	0,00	6	42,86	86,022*	0,0001
20. Covid 19	2,00	0	0,00	0	0,00	6	100,00		
	3,00	13	3,15	7	1,69	393	95,16		
	1,00	102	76,12	12	8,96	20	14,93	187,525	0,0001
21. Biyolojik kimlik	2,00	32	35,56	35	38,89	23	25,56		
	3,00	29	13,88	27	12,92	153	73,21		
	1,00	102	77,27	4	3,03	26	19,70	81,116*	0,0001
22. Salgın	2,00	6	50,00	2	16,67	4	33,33		
	3,00	27	9,34	15	5,19	247	85,47		
	1,00	118	82,52	4	2,80	21	14,69	229,724	0,0001
23. Viral	2,00	40	43,48	35	38,04	17	18,48		
	3,00	39	19,70	11	5,56	148	74,75		
	1,00	68	68,00	2	2,00	30	30,00	151,594	0,0001
24. Enfekte	2,00	11	24,44	11	24,44	23	51,11		
	3,00	27	9,38	28	9,72	233	80,90		
	1,00	176	84,62	9	4,33	23	11,06	243,126	0,0001
25. Sitokin fırtınası	2,00	9	20,45	19	43,18	16	36,36		
	3,00	30	16,57	19	10,50	132	72,93		
	1,00	106	72,60	6	4,11	34	23,29	245,555*	0,0001
26. Maske	2,00	0	0,00	9	52,94	8	47,06		
	3,00	21	7,78	4	1,48	245	90,74		
	1,00	107	70,86	15	9,93	29	19,21	160,716	0,0001
27. Kronik	2,00	15	45,45	6	18,18	12	36,36		
	3,00	36	14,46	10	4,02	203	81,53		
	1,00	72	75,79	4	4,21	19	20,00	194,801	0,0001
28. Yüz siperi	2,00	12	26,09	15	32,61	19	41,30		
	3,00	31	10,62	20	6,85	241	82,53		
	1,00	116	82,27	3	2,13	22	15,60	311,663	0,0001
29. Filyasyon	2,00	15	35,71	21	50,00	6	14,29		
	3,00	40	16,00	6	2,40	204	81,60		
	1,00	69	69,70	8	8,08	22	22,22	239,844	0,0001
30. Süper taşıyıcı	2,00	28	49,12	26	45,61	3	5,26		
	3,00	35	12,64	12	4,33	230	83,03		

Yapılan Ki-kare analizi sonucunda; duyma durumlarına göre kullanma durum dağılımları anlamlı düzeyde farklılaşmamaktadır. Bu doğrultuda ankette yer alan maddelerle ilgili şu verilere ulaşılmıştır:

Koronavirüs için duyduğunu ifade eden katılımcıların %98,79'nun, kararsız olduklarını ifade edenlerin %77,78'inin, duymadıklarını ifade eden katılımcıların ise %40'nun bu kelimeyi kullanmaya başladıklarını belirttikleri tespit edilmiştir.

Sosyal mesafe için duymadığını ifade edenlerin katılımcıların %87,50'sinin bu kelimeyi kullanmadıklarını belirttikleri, kararsız olduğunu belirten katılımcıların %50'sinin ve duyduğunu ifade eden katılımcıların ise %96,25'nin bu kelimeyi yazılı ve sözlü anlatımlarında kullanmaya başladıklarını belirttikleri tespit edilmiştir.

Sahra hastanesi için duymadığını ifade edenlerin katılımcıların %77,78'nin bu kelimeyi kullanmadıklarını belirttikleri, kararsız olduğunu belirten katılımcıların %38,60'nun ve duyduğunu ifade eden katılımcıların %78,76'sının kelimeyi kullanmaya başladıklarını belirttikleri tespit edilmiştir.

İmmün sistem için duymadığını ifade edenlerin katılımcıların %80,11'inin bu kelimeyi kullanmadıklarını belirttikleri, kararsız olduğunu belirten katılımcıların %42,31'inin kullanmaya başlama noktasında kararsız olduğu, duyduğunu ifade eden katılımcıların %73'ünün kelimeyi kullanmaya başladıklarını belirttikleri tespit edilmiştir.

Sterilizasyon için duymadığını ifade edenlerin katılımcıların % 65,41'inin bu kelimeyi kullanmadıklarını belirttikleri, kararsız olduğunu belirten katılımcıların %46,03'ünün ve duyduğunu ifade eden katılımcıların %67,09'unun kelimeyi kullanmaya başladıklarını belirttikleri tespit edilmiştir.

İzolasyon için duymadığını ifade edenlerin katılımcıların % 67,37'sinin bu kelimeyi kullanmadıklarını belirttikleri, kararsız olduğunu belirten katılımcıların %60'nun ve duyduğunu ifade eden katılımcıların %78,86'sının kelimeyi kullanmaya başladıklarını belirttikleri tespit edilmiştir.

Karantina için duymadığını ifade edenlerin katılımcıların %70,83'ünün bu kelimeyi kullanmadıklarını belirttikleri, kararsız olduğunu belirten katılımcıların %73,68'inin ve duyduğunu ifade eden katılımcıların %89,46'sının kelimeyi kullanmaya başladıklarını belirttikleri tespit edilmiştir.

Antikor için duymadığını ifade edenlerin katılımcıların %84,21'inin bu kelimeyi kullanmadıklarını belirttikleri, kararsız olduğunu belirten katılımcıların %41,24'ünün kullanmaya başlamakta kararsız olduğunu belirttikleri ve duyduğunu ifade eden katılımcıların %76,35'inin kelimeyi kullanmaya başladıklarını belirttikleri tespit edilmiştir.

Pik yapmak için duymadığını ifade eden katılımcıların %85,47'sinin bu kelimeyi kullanmadıklarını belirttikleri, kararsız olduğunu belirten katılımcıların %41,54'ünün kullanmaya başlamada kararsız olduğunu belirttikleri ve duyduğunu ifade eden katılımcıların %76,89'unun kelimeyi kullanmaya başladıklarını belirttikleri tespit edilmiştir.

Bulaş için duymadığını ifade eden katılımcıların %77,69'unun bu kelimeyi kullanmadıklarını belirttikleri, kararsız olduğunu belirten katılımcıların %55,88'inin ve duyduğunu ifade eden katılımcıların ise %79,86'sının kelimeyi kullanmaya başladıklarını belirttikleri tespit edilmiştir.

Dezenfektan için duymadığını ifade edenlerin katılımcıların %77,55'inin bu kelimeyi kullanmadıklarını belirttikleri, kararsız olduğunu belirten katılımcıların %42,86'sının ve duyduğunu ifade eden katılımcıların %87,13'ünün kelimeyi kullanmaya başladıklarını belirttikleri tespit edilmiştir.

Semptom için duymadığını ifade eden katılımcıların %67,21'inin bu kelimeyi kullanmadıklarını belirttikleri, kararsız olduğunu belirten katılımcıların %40'nun kullanmada kararsız olduğu ve aynı oranda %40'nun da kullanmaya başladığı tespit edilmiştir. Duyduğunu ifade eden katılımcıların % 71,43'ünün kelimeyi kullanmaya başladıklarını belirttikleri tespit edilmiştir.

Epidemi için duymadığını ifade edenlerin katılımcıların %66,67'sinin bu kelimeyi kullanmadıklarını belirttikleri, kararsız olduğunu belirten katılımcıların %41,67'sinin kullanmaya başlamakta kararsız olduğunu belirttiği ve duyduğunu ifade eden katılımcıların %71,36'sının kelimeyi kullanmaya başladıklarını belirttikleri tespit edilmiştir.

Pandemi için duymadığını ifade edenlerin katılımcıların %60,47'sinin bu kelimeyi kullanmadıklarını belirttikleri, kararsız olduğunu belirten katılımcıların %51,72'sinin ve duyduğunu ifade eden katılımcıların %90,30'unun kelimeyi kullanmaya başladıklarını belirttikleri tespit edilmiştir.

Entübe için duymadığını ifade edenlerin katılımcıların % 61,54'ünün bu kelimeyi kullanmadıklarını belirttikleri, kararsız olduğunu belirten katılımcıların %39,39'unun, duyduğunu ifade eden katılımcıların %82,39'unun kelimeyi kullanmaya başladıklarını belirttikleri tespit edilmiştir.

Ventilatör için duymadığını ifade edenlerin katılımcıların %70,71'sinin bu kelimeyi kullanmadıklarını belirttikleri, kararsız olduğunu belirten katılımcıların %39,44'ünün kullanmaya başlamada kararsız olduğunu ve %38,03'ünün kullanmaya başlamadığını belirttiği tespit edilmiştir. Duyduğunu ifade eden katılımcıların %67,40'nın kelimeyi kullanmaya başladıklarını belirttikleri tespit edilmiştir.

Triaj için duymadığını ifade edenlerin katılımcıların %82,13 bu kelimeyi kullanmadıklarını belirttikleri, kararsız olduğunu belirten katılımcıların %43,40'nun kullanmaya başlamada kararsız olduğunu ve %33,96'sının ise kullanmaya başlamadığını belirttiği tespit edilmiştir. Duyduğunu ifade eden katılımcıların %68,21'inin kelimeyi kullanmaya başladıklarını belirttikleri tespit edilmiştir.

Mutasyon için duymadığını ifade edenlerin katılımcıların %78,21'inin bu kelimeyi kullanmadıklarını belirttikleri, kararsız olduğunu belirten katılımcıların %50'sini ve

duyduğunu ifade eden katılımcıların %79,21'inin kelimeyi kullanmaya başladıklarını belirttikleri tespit edilmiştir.

N 95 için duymadığını ifade edenlerin katılımcıların %75,86'sının bu kelimeyi kullanmadıklarını belirttikleri, kararsız olduğunu belirten katılımcıların %42,86'sının kullanmaya başlamadığını ve duyduğunu ifade eden katılımcıların %85,78'inin kelimeyi kullanmaya başladıklarını belirttikleri tespit edilmiştir.

Covid 19 için duymadığını ifade eden katılımcıların %57,14'ünün bu kelimeyi kullanmadıklarını belirttikleri, kararsız olduğunu belirten katılımcıların %100'ünün ve duyduğunu ifade eden katılımcıların %95,16'sının kelimeyi kullanmaya başladıklarını belirttikleri tespit edilmiştir.

Biyolojik kimlik için duymadığını ifade edenlerin katılımcıların %76,12'sinin bu kelimeyi kullanmadıklarını belirttikleri, kararsız olduğunu belirten katılımcıların %38,89'unun kullanmaya başlamada kararsız olduğu ve %35,56'sının ise kullanmaya başlamadığı tespit edilmiştir. Duyduğunu ifade eden katılımcıların %73,21'inin kelimeyi kullanmaya başladıklarını belirttikleri tespit edilmiştir.

Salgın için duymadığını ifade edenlerin katılımcıların %77,27'sinin bu kelimeyi kullanmadıklarını belirttikleri, kararsız olduğunu belirten katılımcıların %50'sinin kullanmadığını ve duyduğunu ifade eden katılımcıların %85,47'sinin kelimeyi kullanmaya başladıklarını belirttikleri tespit edilmiştir.

Viral için duymadığını ifade edenlerin katılımcıların %82,52'sinin bu kelimeyi kullanmadıklarını belirttikleri, kararsız olduğunu belirten katılımcıların %43,48'inin bu kelimeyi kullanmaya başlamadıklarını belirttikleri ve duyduğunu ifade eden katılımcıların %74,75'inin kelimeyi kullanmaya başladıklarını belirttikleri tespit edilmiştir.

Enfekte için duymadığını ifade edenlerin katılımcıların %68'inin bu kelimeyi kullanmadıklarını belirttikleri, kararsız olduğunu belirten katılımcıların %51,11'inin ve duyduğunu ifade eden katılımcıların %80,90'nunun kelimeyi kullanmaya başladıklarını belirttikleri tespit edilmiştir.

Sitokin fırtınası için duymadığını ifade edenlerin katılımcıların %84,62'sinin bu kelimeyi kullanmadıklarını belirttikleri, kararsız olduğunu belirten katılımcıların %43,19'unun kullanmaya başlamada kararsız olduğunu belirttiği ve duyduğunu ifade eden katılımcıların %72,93'ünün kelimeyi kullanmaya başladıklarını belirttikleri tespit edilmiştir.

Maske için duymadığını ifade edenlerin katılımcıların %72,60'ının bu kelimeyi kullanmadıklarını belirttikleri, kararsız olduğunu belirten katılımcıların %52,94'ünün kelimeyi kullanmaya başlamada kararsız olduğunu belirttiği ve duyduğunu ifade eden katılımcıların %90,74'ünün kelimeyi kullanmaya başladıklarını belirttikleri tespit edilmiştir.

Kronik için duymadığını ifade edenlerin katılımcıların %70,86'sının bu kelimeyi kullanmadıklarını belirttikleri, kararsız olduğunu belirten katılımcıların %45,45'inin kelimeyi kullanmaya başlamadığı ve duyduğunu ifade eden katılımcıların %81,53'ünün kelimeyi kullanmaya başladıklarını belirttikleri tespit edilmiştir.

Yüz siperi için duymadığını ifade edenlerin katılımcıların %75,79'unun bu kelimeyi kullanmadıklarını belirttikleri, kararsız olduğunu belirten katılımcıların %41,30'unun ve duyduğunu ifade eden katılımcıların %82,53'ünün kelimeyi kullanmaya başladıklarını belirttikleri tespit edilmiştir.

Filasyon için duymadığını ifade edenlerin katılımcıların %82,27'sinin bu kelimeyi kullanmadıklarını belirttikleri, kararsız olduğunu belirten katılımcıların %50'sinin kullanmaya başlamada kararsız olduğu ve duyduğunu ifade eden katılımcıların %81,60'ının kelimeyi kullanmaya başladıklarını belirttikleri tespit edilmiştir.

Süper taşıyıcı için duymadığını ifade edenlerin katılımcıların %96,70'nin bu kelimeyi kullanmadıklarını belirttikleri, kararsız olduğunu belirten katılımcıların %49,12'sinin kelimeyi kullanmaya başlamadıklarını belirttikleri ve duyduğunu ifade eden katılımcıların %83,03'ünün kelimeyi kullanmaya başladıklarını belirttikleri tespit edilmiştir.

Katılımcıların "*Anket maddelerinde yer almayan; ancak koronavirüs salgınından sonra sosyal çevrenizde veya medyada duymaya başladığınız kelimeler varsa belirtiniz.*" sorusuna verdikleri cevaplar incelendiğinde; en çok duyulmaya başlanan ifadelerin evde kal (n=5) ve sokağa çıkma kısıtlaması (n=5); en az duyulan ifadelerin ise el sıkışma (n=1), kontrollü sosyal hayat (n=1), sosyal izolasyon (n=1), sürü bağışıklığı (n=1) ve tomografi (n=1) olduğu tespit edilmiştir.

Katılımcıların "*Anket maddelerinde yer almayan; ancak koronavirüs salgınından sonra yazılı veya sözlü anlatımınızda kullanmaya başladığınız kelimeler varsa belirtiniz.*" sorusuna verdikleri cevaplar incelendiğinde; en çok kullanılmaya başlanan ifadenin evde kal (n=6) ve en az kullanılmaya başlanan ifadenin ise el sıkışma (n=1) olduğu tespit edilmiştir.

Her iki boyutta yer alan veriler karşılaştırıldığında "bulaşma, el sıkışma, eldiven, entübe, evde kal, fiziki mesafe, hijyen, ikinci dalga, kaynak, sambucus, sokağa çıkma kısıtlaması, sürü bağışıklığı, tomografi, vaka, virüs" kelimelerinin hem duyma hem de kullanma boyutunda yer aldığı tespit edilmiştir. İlgili maddeleri cevaplayan katılımcıların formları incelendiğinde tüm ortak maddeler için aynı katılımcıların cevaplama yaptığı tespit edilmiştir. Bu durum söz konusu katılımcıların tabloda yer alan maddeleri duymaya başladıktan sonra aynı zamanda kullanmaya da başladıklarını göstermektedir.

Tartışma ve Sonuç

Toplumsal yapıyı kısmen ya da büyük oranda etkileyen savaş, göç, salgın hastalıklar, bilgisayar ve iletişim teknolojilerinde meydana gelen gelişmeler vb. unsurlar, aynı zamanda toplumu oluşturan bireylerin dilleri üzerinde de ciddi bir etkiye sahip olabilmektedir. Bu unsurlar kimi zaman bir dilin yapı ya da ses özelliklerini etkileyebilmekte kimi zaman da iletişim kurma zorunluluklarına bağlı olarak mevcut iletişim aracını değişime zorlamakta yeni, bir iletişim aracının benimsenmesini mecbur hâle getirebilmektedir. Şimşek (2018, 383) yaptığı bir araştırmada Türkiye’de iş kuran Suriyeli bir mülteci ile görüşme yapmış, restoran işletmeciliğiyle meşgul olan bu görüşmeci Türk müşterileriyle iletişim kurabilmek için yine Türk müşterileriyle olan diyaloguna bağlı olarak Türkçe öğrenmeye başladığını ifade etmiştir. Bu durum, toplumun büyük bir kesimini etkileyen göç olgusunun iletişim ve dil edinimi üzerindeki etkisinin tipik bir örneği olarak değerlendirilebilir. Söz konusu etkiye sahip unsurlardan biri de büyük kitleleri etkisi altına alan pandemik hastalıklardır. Bu açıdan bakıldığında 2020 yılının başlarından itibaren tüm dünyada hissedilmeye başlanan koronavirüs salgınının bireylerin dil edinimleri üzerindeki etkisi önemli bir araştırma konusu olarak ön plana çıkmaktadır. Bu kapsamda araştırmamızda koronavirüs salgınının eğitim fakültesinde öğrenim görmekte olan öğrencilerin kelime hazinesine yansıması, bir tarama anketi aracılığıyla tespit edilmeye çalışılmıştır. Yapılan incelemeler sonucunda katılımcıların sosyal çevrelerinden ve medyadan koronavirüs ile ilgili yeni kelimeler duymaya başladıkları, yazılı ve sözlü anlatımlarında koronavirüs ile ilgili yeni kelimeler kullanmaya başladıkları ve duyma durumları ile kullanma durumları arasında doğru orantılı bir ilişki olduğu tespit edilmiştir. Bu bağlamda koronavirüs salgınının eğitim fakültesi öğrencilerinin kelime edinimleri üzerinde pozitif yönlü bir etkiye sahip olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Alan yazında gerek dil gerekse kelime edinimiyle ilgili araştırmalara bakıldığında bu tür çalışmaların büyük oranda çocukluk ve gençlik dönemindeki birey-çevre-bellevil dil yetisi ilişkilerine odaklandığı görülmektedir. Keklik (2009) araştırmasında Türkçede en çok kullanılan 3000 kelimeyi belirleyerek bu kelimeler içerisinde 120 tane karşıt anlamlı kelimenin altı, sekiz, on ve on bir yaş grubu öğrencileri tarafından bilinme seviyesini ortaya çıkarmak amacıyla bir başarı testi hazırlamış ve bu testi toplam 690 öğrenciye uygulamıştır. Yapılan analizler sonucunda belirlenen kelimelerin bilinme seviyelerinin yaş, cinsiyet, okul öncesi eğitim, yaşadığı yer ve ana baba eğitimi faktörlerine bağlı olarak değişiklikler gösterdiği sonucuna ulaşılmıştır. Pamukcu ve Akbarov (2016) araştırmalarında iki yabancı dil öğrenen 149 öğrenci üzerinde kendi ana dillerinin yanında desteklenen ikinci dilin, kelime edinimi üzerindeki etkisini incelemişler, yaptıkları analizler sonucunda ana dili ile yabancı dildeki kelime bilgisiyile uzun süreli bellek arasında anlamlı bir ilişki olduğu bulgusuna ulaşmışlardır. Ebert vd. (2013) araştırmalarında okul öncesi dönemde dâhili (fonolojik çalışma belleği) ve harici değişkenlerin (okul öncesi ve evde öğrenme ortamı) kelime edinimine etkisi-

ni incelemişlerdir. Bu kapsamda 97 Alman anaokulundan 3, 4 ve 5 yaşlarındaki 547 çocuğun kelime dağarcıkları değerlendirilmiş; ana dili Almanca olmayan çocukların kelime dağarcığının tek dilli akranlarına kıyasla daha düşük ilerleme ile karakterize olduğu ve ek bir dil olarak Almanca konuşan ebeveynlere sahip çocukların kelime dağarcıklarının daha ileri düzeyde olduğu bulgularına ulaşılmıştır. Schwartz vd. (2013) sosyal medyada kullanılan kelimeleri cinsiyet, yaş, yaşanılan bölge gibi farklı değişkenlere göre incelemişlerdir. Bu kapsamda araştırmacılar 75000 gönüllünün Facebook mesajlarında kullandıkları kelimeleri analiz etmişler ve yapılan analizler sonucunda yüksek rakımlı bölgelerde yaşan bireylerin dağ ile ilgili kelimeleri, çeşitli hastalıklar yaşamış olan bireylerin de bu hastalıklarla ilgili kelimeleri yoğun bir biçimde kullandıkları bulgusuna ulaşılmıştır.

Bu araştırmalarda kelime hazinesiyle ilgili daha çok bilişsel ve çevresel faktörlere odaklanıldığı görülmüştür. Bununla birlikte doğrudan toplumsal yapıyı etkileyen unsurların kelime hazinesi üzerindeki etkisiyle ilgili sınırlı sayıda çalışma olduğu tespit edilmiştir. Bu çalışmaların birinde Develi (2020) büyük felaketlerin, o felaketlerin yaşandığı toplumların kelime hazinesini doğrudan etkilediğini belirtmiş; bu kapsamda koronavirüs salgınına bağlı olarak çok sayıda kelimenin günlük iletişimde kullanılmaya başlandığını tespit etmiştir. Bu araştırmadan elde edilen bulgular, koronavirüs salgınının kelime edinimi üzerinde etkisinin olduğunu göstermekte ve bu yönüyle araştırma bulgularımızla örtüşmektedir.

Kelime ediniminin çevresel faktörler, bellek, dil yetisi vb. unsurlarla olan ilişkisinin incelendiği mevcut çalışmalar elbette dil araştırmaları açısından son derece değerli ve önemlidir. Ancak çalışmamızdan elde edilen bulgular ışığında dilin canlı ve organik bir yapıda olduğu açıkça görülmüş ve buna bağlı olarak dil edinimine etki eden savaş, göç, pandemik hastalıklar gibi unsurların da incelenmesinin ve inceleme sonuçlarının kelime edinimi bağlamında bir bütün hâlinde değerlendirilmesinin önemli olduğu ortaya konulmuştur.

Kaynakça

- ALTUNIŞIK, R., COŞKUN, R., BAYRAKTAROĞLU ve YILDIRIM, E. (2007). Sosyal Bilimlerde Araştırma Yöntemleri *SPSS Uygulamalı*, Sakarya Yayıncılık, Sakarya.
- AZİZ, A. (2018). Sosyal Bilimlerde Araştırma Yöntemleri ve Teknikleri, Nobel Akademi Yayıncılık, Ankara.
- BAŞ, T. (2003). Anket Nasıl Hazırlanır?, Seçkin Yayıncılık, Ankara.
- BÜYÜKÖZTÜRK, Ş., ÇOKLUK, Ö. ve KÖKLÜ, N. (2014). Sosyal Bilimler İçin İstatistik, Pegem Akademi, Ankara.
- COŞKUN, V. (2015). Türkçenin Ses Bilgisi, Bilge Kültür Sanat, İstanbul.

- ÇİFTÇİ, Ö ve ÇEÇEN, A. (2014). Kelime Öğretimi. A. Güzel, & H. Karatay içinde, Türkçe Öğretimi El Kitabı (335-350), Pegem Akademi, Ankara.
- DEMİR, C. (2006). "Türkçe/ Edebiyat Eğitimi ve Kişisel Kelime Serveti", *Millî Eğitim*, 34(169), ss. 1-24.
- DEMİR, N. (2018). Türkçe Sözcük Bilgisi, Altınordu Yayınları, Ankara.
- EBERT, S., LOCKL, K., WEINERT, S., ANDERS, Y., KLUCZINOK, K. ve ROSSBACH, H. G. (2013). "Internal and External Influences on Vocabulary Development In Preschool Children", *School Effectiveness and School Improvement*, 24, ss. 138-154.
- ERGİN, M. (2002). *Üniversiteler İçin Türk Dili*, Bayrak Yayıncılık, İstanbul.
- GÖĞÜŞ, B. (1978). Orta Dereceli Okullarımızda Türkçe ve Yazın Eğitimi, Gül Yayınevi, Ankara.
- <https://covid19bilgi.saglik.gov.tr/tr/covid-19-yeni-koronavirus-hastaligi-nedir>, "Covid-19 Yeni Koronavirüs Hastalığı", 18 Şubat 2020.
- <https://www.dha.com.tr/politika/bakan-selcuk-yapiyi-donusturmezsek-surecleri-tasarlayamayiz/haber-1609789>, DHA, 14 Kasım 2018.
- <http://tdk.gov.tr/icerik/basindan/dilimize-bulasanlar/>, "Dilimize Bulaşanlar", Hayati DEVELİ, 15 Nisan 2020.
- <https://www.researchgate.net/publication/274080303>, "Oyun ve Bulmaca Etkinlikleriyle Yabancılarla Türkçe Kelime Öğretim Yöntemi", Ahmet GÜRDAL ve Mustafa ARSLAN, 7 Mayıs 2011.
- İMER, K. (1990). Dil ve Toplum, Gündoğan Yayınları, İstanbul.
- KARAHAN, L. (2017). Türkçede Söz Dizimi, Akçağ Yayınları, Ankara.
- KARASAR, N. (2014). Bilimsel Araştırma Yöntemi. Nobel Akademi Yayıncılık, Ankara.
- KARATAY, H. (2007). "Kelime Öğretimi" *Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 27(1), ss. 141-153.
- KAVCAR, C., OĞUZKAN, F. ve HASIRCI, S. (2016). Türkçe Öğretimi Türkçe ve Sınıf Öğretmenleri İçin, Anı Yayıncılık, Ankara.
- KEKLİK, S. (2009). On Bir Yaşına Kadar Çocukta Dil Edinimi, Marmara Üniversitesi / Eğitim Bilimleri Enstitüsü / Türkçe Eğitimi Anabilim Dalı (Yayınlanmamış Doktora Tezi), İstanbul.
- KORKMAZ, Z. (2003). Türkiye Türkçesi Gramesi Şekil Bilgisi, Türk Dil Kurumu Yayınları, Ankara.
- KURUDAYIOĞLU, M. ve KARADAĞ, Ö. (2005). "Kelime Hazinesi Çalışmaları Açısından Kelime Kavramı Üzerine Bir Değerlendirme", *Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 25(2), ss. 293-307.
- MEMİŞ, M. R. (2018). "Kelime Hazinesi ve Yabancı Dilde Kelime Öğretimi Üzerine», *Turkish Studies*, 13(19), ss. 1273-1289.
- ÖZBAY, M. ve MELANLIOĞLU, D. (2008). "Türkçe Eğitiminde Kelime Hazinesinin Önemi", *Yüzüncü Yıl Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, V(I), ss. 30-45.

- ÖZDAMAR, K. (1999). Paket Programlar İle İstatistiksel Veri Analizi, Kaan Kitabevi, Eskişehir.
- PAMUKCU, A. ve AKBAROV, A. A. (2016). "Yabancı Dil Kelime Ediniminde Fonolojik Bellek ve Uzun Süreli Bellek İlişkisinin Analizi", **Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi**, 20(1), ss. 93-106.
- SCHWARTZ, A. H., EICHSTAEDT, J. C., KERN, M. L., DZIURZYNSKI, L., RAMONES, R. M., AGRAWAL, M., et al. (2013). "Personality, Gender, and Age in the Language of Social Media: The Open-Vocabulary Approach" **Plos One**, 8(9).
- ŞAHİN, A. E. (2001). "Eğitim Araştırmalarında Delphi Tekniği ve Kullanımı", **Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi** (20), ss. 215-220.
- ŞEN, Ü. (2019). Dil Eğitiminin Temel Kavramları. Ü. Şen (Ed.) içinde, Dil Eğitiminin Temel Kavramları (1-23), Pegem Akademi, Ankara.
- ŞİMŞEK, D. (2018). "Mülteci Entegrasyonu, Göç Politikaları ve Sosyal Sınıf: Türkiye'deki Suriyeli Mülteciler Örneği", **Sosyal Politika Çalışmaları Dergisi**, 40(2), ss. 367-392.
- T.C. Millî Eğitim Bakanlığı. (2019). Türkçe Dersi Öğretim Programı (İlkokul ve Ortaokul 1,2,3,4,5,6,7 ve 8. Sınıflar). Ankara.
- TDK. (2011). Türkçe Sözlük, Türk Dil Kurumu Yayınları, Ankara.
- YAĞCI, E., KATRANCI, M., ERDOĞAN, Ö. ve UYGUN, M. (2012). "Sınıf Öğretmenlerinin Kelime Öğretiminde Karşılaştıkları Sorunlar ve Kullandıkları Yöntem-Teknikler", **Uluslararası Eğitim Programları ve Öğretim Çalışmaları Dergisi**, 2(4), ss. 1-12.